

Kirjallinen kysymys KK 453/2025 vp

Kaisa Garedeu ps ym.

Kirjallinen kysymys sähkön tehomaksun kohtuullisuuden varmistamisesta

Eduskunnan puhemiehelle

Sähkön siirron tehomaksut ovat olleet jo pitkään käytössä teollisilla asiakkailla. Kuluttaja-asiakkailla niitä ovat tähän mennessä soveltaneet ainoastaan harvat yksittäiset sähköverkkoyhtiöt, ja niiden käyttö on ollut vähäistä. Energiaviraston mukaan (10.2.2025) tehomaksuun perustuvia siirtotuotteita tarjosi kymmenen prosenttia verkkoyhtiöistä. Ainoastaan kolmella prosentilla asiakkaista oli käytössä tehomaksullinen siirtotuote.

Viime vuonna hyväksytyn sähkömarkkinalain ja sähköntoimitussopimusten vertailuvälineestä annetun lain (HE 197/2024 vp) yhtenä tavoitteena oli yhdenmukaistaa jakelumaksujen rakenteita ja edistää laajempaa tehomaksun käyttöönottoa. Tehomaksun tavoite on ohjata asiakkaita pienentämään yksittäisiä kulutushuippuja, joita muodostuu esimerkiksi usean suuren sähkölaitteen yhtäaikaisesta käytöstä. Tällä on tarkoitus parantaa sähköjärjestelmien toimintavarmuutta sekä lykätä tai välttää jakeluverkkoihin tarvittavia investointeja.

Lakimuutoksessa ei määritetty tehomaksun määräytymisperusteista. Maksukomponenttien tarkemmista rakenteista päättää Energiavirasto. Se julkaisi 10.10.2025 luonnosehdotuksensa määräykseksi siitä, miten verkkoyhtiöiden tulisi määrittää sähkönjakelutuotteidensa maksukomponentit. Määräyksen on tarkoitus astua voimaan 1.1.2029. Määräys ei velvoita yhtiöitä tarjoamaan asiakkailleen tehomaksuun perustuvaa tuotetta. Määräysluonnoksen mukaan tehomaksullisten siirtotuotteiden tehomaksu pienasiakkaille (enintään 3x63 A) perustuisi kuukauden korkeimpaan yksittäiseen 15 minuutin aikana mitattuun tehopiikkiin viisi kilowattia ylittävältä tehon osalta.

Esimerkiksi Omakotiliitto katsoo, että viiden kilowatin raja on liian alhainen. Tehomaksu uhkaa muodostua muun muassa sähkölämmitteisessä omakotitalossa asuville kohtuuttomaksi. Viiden kilowatin raja ylittyy nopeasti tavallisessa arjessa, mikäli kodin tai käyttöveden lämmittämisen ohella esimerkiksi lämmitetään uunia, sähkökiuasta tai ladataan sähköautoa. Myös sähköverkkoyhtiö Helen on huomauttanut Energiavirastolle, ettei yksittäisellä 15 minuutin kulutuspiikillä ole merkitystä sähköverkkojen mitoituksen kannalta.

Hallitus on hallitusohjelmassaan sitoutunut vaikuttamaan siihen, että sähkön hinnoittelumekanismeja kehitetään arjen kustannusten ja oikeudenmukaisuuden kannalta oikeaan suuntaan. Hallitusohjelman mukaan sähkölaskun tulee olla kansalaisille kohtuullinen sekä arjessa että kriisitilanteissa.

Kirjallinen kysymys KK 453/2025 vp

Mikäli Energiaviraston esittämä tehomaksun viiden kilowatin alaraja toteutetaan, aiheuttaa se monille kotitalouksille sähkökulujen epävarmuutta ja ennakoinnattomuutta. Tämä voi pahimmillaan johtaa yksittäisten henkilöiden velkakierteeseen ja moninkertaisiin kustannuksiin niin henkilölle itselleen kuin sosiaaliturvatukien muodossa yhteiskunnalle. Lisäksi liian alhainen alaraja vähentää tehomaksuun perustuvien siirtotuotteiden houkuttelevuutta, mikä romuttaa sähkömarkkinalain ja sähköntoimitussopimusten vertailuvälineestä annetun lain muutoksen tavoitteen.

Edellä olevan perusteella ja eduskunnan työjärjestyksen 27 §:ään viitaten esitämme asianomaisen ministerin vastattavaksi seuraavan kysymyksen:

Miten hallitus varmistaa, että Energiaviraston määräysten valmistelussa otetaan huomioon kuluttajien arjen todelliset kulutusprofiilit ja vältetään ratkaisut, jotka johtavat tarpeettomiin tehomaksuihin lyhyistä kulutushuipusta?

Helsingissä 18.12.2025

Kaisa Garedew ps
Sanna Antikainen ps